

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 11, No. 3, 2016, pp. 162 - 177

O J E D

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

A STUDY OF THE SCHOOL ADMINISTRATORS' ROLE IN THE COMPETENCY DEVELOPMENT
OF TEACHERS UNDER THE OFFICE OF ANGTHONG PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA.

นางสาวนिरชา อุ่นทรัพย์ *

Niracha Oonsap

ผศ.ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล **

Asst. Prof. Nantarat Charoenkul, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง กรอบแนวคิดในการวิจัยกำหนดในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 50 คน และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 251 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านความคิดเห็นของผู้บริหารในด้านสมรรถนะหลัก คือสมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในด้านสมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย ในขณะที่ด้านครูมีความคิดเห็นว่า สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และตรงกับความคิดเห็นด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ว่าสมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งในภาพรวมพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: niracha.puu@gmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: nuntarat@gmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

The purpose of this research was to study the role in the competency development of teachers under the Office of Angthong Primary Education Service area. The research framework was that of the Basic Education Commission (2553). The sample population consisted of 50 administrators and 256 teachers, with a rating scale questionnaire. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test.

The results showed that the role in the competency development of teachers under the Office of Angthong Primary Education Service area. The opinion of the management on core competencies was as follows. The highest average was performance was the focus on the achievement of performance. The lowest was the fourth line performance analysis and research synthesis. In contrast, the teachers were of the opinion that the performance of the second line of performance development class has the highest average. Also, the opinions of administrators regarding the fourth performance analysis and research synthesis had the minimum average. They were did not differ statistically at a 0.05 level of significance.

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหาร/ สมรรถนะของครู

KEYWORDS: ROLES OF ADMINISTRATORS/ TEACHER COMPETENCIES

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เน้นสมรรถนะ (Teachers and personnel Competency) ซึ่งหมายถึงความสามารถในการผนึกความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) แรงจูงใจ (Motivation) ทศนคติ (Attitude) และคุณลักษณะส่วนตัวของบุคคล (Personnel Characteristic or Attributes) เข้าด้วยกัน และแสดงออกในเชิงพฤติกรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จของงาน ในบทบาทหน้าที่อย่างโดดเด่นและมีประสิทธิภาพ (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, 2550) สำหรับสมรรถนะของครูนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้เสนอหลักการเป็นแนวทางในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีรูปแบบและวิธีการพัฒนา แบ่งสมรรถนะของครูออกเป็น 2 ด้าน คือมุ่งเน้นให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพทั้งสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency)

การก้าวเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นจากการก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสารสมัยใหม่ที่แพร่กระจายข่าวสารข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว องค์กรใดที่สามารถยืนหยัดอยู่ได้องค์กรนั้นจะต้องมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ตลอดจนมีความรู้ความสามารถในการที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย (Eleonora Villegas-Resmers, 2003) อย่างไรก็ตามการเป็นผู้บริหารที่มี

ความรู้ความสามารถและการบริหารจัดการที่ดีได้นั้นผู้บริหารควรมีความเป็นผู้นำด้วย ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา จะต้องแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ คน เวลา สถานที่ ตลอดจนสภาพแวดล้อม นอกจากนี้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปัจจัย มาตรฐานที่ 20 กำหนดไว้ว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการตัวเอง คือ ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง และผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2549)

ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นผู้นำหลักขององค์กรหรือโรงเรียน ในการก้าวไปสู่หนทางการปฏิรูปการศึกษาและเป็นผู้นำไปสู่เป้าหมายหลักทางการศึกษานั้นคือ คุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียน ด้วยเหตุที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่จะต้องจัดวางนโยบาย และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู การวางมาตรฐานการจัดการศึกษา การวางแผนการตรวจสอบคุณภาพการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างขวัญกำลังใจ การเร่งรัดพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อให้ครูผู้สอนเกิดทักษะและมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่จะช่วยพัฒนาสมรรถนะของครูนับเป็นเป็นการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่มุ่งหวังที่จะส่งเสริมให้ครูมีสมรรถนะได้ครบถ้วนทุกด้าน ทั้งสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ตามมาตรฐานการกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูสายบริหารสถานศึกษา ได้กำหนดลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติและรับผิดชอบในสถานศึกษา ดังนี้ คือ “ควบคุม ดูแล ส่งเสริม ประสานงาน การวางแผน การดำเนินงานและประเมินผลงานทั้งในด้านวิชาการ ธุรการปกครอง กิจกรรม (Grangeat, M., & Gray, P, 2007) และการปฏิบัติงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พฤติกรรมหรือการกระทำใดๆของผู้บริหารโรงเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูได้ในหลายลักษณะ เช่น การพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ มีแรงจูงใจในการทำงานพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถและมีความประพฤติดี เมื่อครูเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถตามสมรรถนะของครู ย่อมส่งผลถึงนักเรียนซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญและมีคุณค่าสูงสุดของสังคมและประเทศชาติในอนาคตต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

จากสภาพดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลในการนำไปพัฒนาเป็นแนวทางในการปรับปรุงบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะของครูให้สอดคล้องกับความต้องการของครูมากขึ้น และสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนจัดกิจกรรมและโครงการพัฒนาผู้บริหารและครูต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครู

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 152 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 123 คน และครูจำนวน 1,177 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,300 คน

กลุ่มตัวอย่างครู ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มโดยการคำนวณกลุ่มประชากรตัวอย่าง Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 301 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 50 คน ครูจำนวน 251 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ และวุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาบทบาทของผู้บริหารการศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครู แบ่งเป็น 2 ด้านได้แก่ สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจาก ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังผู้บริหารและครูโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS Version 13.0 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies Distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครู โดยการทดสอบค่า t-test นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานะเป็นครู ร้อยละ 83.7 เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 70.9 ช่วงอายุส่วนใหญ่พบว่าอยู่ในช่วง 51 – 60 ปี ร้อยละ 55.2 วุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 60.5 ประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 60.1

2. สรุปผลการวิเคราะห์ ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ในภาพรวมทั้งสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ในภาพรวมทั้งสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน พบว่า ในภาพรวมด้านผู้บริหารมีความเห็นว่ระดับการปฏิบัติมากที่สุดคือ สมรรถนะด้านที่มีระดับการ

ปฏิบัติมากที่สุด คือ สมรรถนะหลัก สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สมรรถนะที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย

เมื่อพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ในภาพรวมด้านครูความเห็นวาระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ในภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. สรุปผลการวิเคราะห์ ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ในภาพรวมแต่ละสมรรถนะ

สมรรถนะหลัก สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

กลุ่มผู้บริหารมีความเห็นว่าบทบาทของผู้บริหารในเรื่องของการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการติดตามผลการปฏิบัติงานและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่บุคลากรเพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารในเรื่องของการส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวกับวิชาชีพใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ภารกิจงานเพื่อวางแผนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

สมรรถนะหลัก สมรรถนะที่ 2 การบริการที่ดี

กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารผลักดันให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการสำรวจความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน อย่างสม่ำเสมอ

กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารผลักดันให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการสำรวจความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน อย่างสม่ำเสมอ

สมรรถนะหลัก สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง

กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารสนับสนุนให้ครูศึกษาค้นคว้าหาความรู้ มุ่งมั่นและแสวงหาโอกาสพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเข้าร่วมประชุม/สัมมนา การศึกษาดูงาน การค้นคว้าด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมอบหมายให้ครูสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ในการพัฒนาองค์กร

กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารสนับสนุนให้ครูศึกษาค้นคว้าหาความรู้ มุ่งมั่นและแสวงหาโอกาสพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเข้าร่วมประชุม/สัมมนา การศึกษาดูงาน การค้นคว้าด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศ และถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทางวิชาชีพให้แก่ครู

สมรรถนะหลัก สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม

กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารให้ครูแลกเปลี่ยน/รับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์ภายในหรือระหว่างทีมงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารผลักดันให้ครูช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อนร่วมงานเพื่อสู่เป้าหมายความสำเร็จร่วมกันผ่านระบบ Coaching การนิเทศงาน

กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารให้ครูแลกเปลี่ยน/รับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์ภายในหรือระหว่างทีมงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารผลักดันให้ครูช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อนร่วมงานเพื่อสู่เป้าหมายความสำเร็จร่วมกันผ่านระบบ Coaching การนิเทศงาน

สมรรถนะหลัก สมรรถนะที่ 5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารเน้นให้ปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และวัฒนธรรมที่ดีขององค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารย่องและมีการประกาศเกียรติคุณครูผู้ที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน

กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารเน้นให้ปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และวัฒนธรรมที่ดีขององค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีค่าเท่ากัน 2 ข้อ คือ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมครูให้ปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู และผู้บริหารมีส่วนร่วมในการสร้างแรงบันดาลใจและความศรัทธาในวิชาชีพให้กับครู

สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีค่าเท่ากัน 2 ข้อ คือ ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และ ผู้บริหารกำหนดให้ครูกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่มเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้

กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารสนับสนุนครูออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

คือ ผู้บริหารกำหนดให้ครูกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่ม เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้

สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน

กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารเป็นผู้นำครูในการจัดทำโครงการ/กิจกรรม ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทยของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการดูแลตนเอง มีทักษะในการเรียนรู้ การทำงาน การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารกำหนดให้ครูสอดแทรกความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย ให้แก่ผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 3 ข้อ คือ ผู้บริหารกำหนดให้ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรม ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการดูแลตนเอง มีทักษะในการเรียนรู้ การทำงาน การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและผู้บริหารจัดระบบให้ครูและ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล

สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน

กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการนิเทศและให้ คำแนะนำ/คำปรึกษาแก่ครูในการกำกับดูแลนักเรียนในแต่ละชั้นเรียน/รายวิชาต่างๆ

กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารกำหนดให้ครูจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำ ชั้นเรียน/ประจำวิชา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการนิเทศและให้คำแนะนำ/ คำปรึกษาแก่ครูในการกำกับดูแลนักเรียนในแต่ละชั้นเรียน/รายวิชาต่างๆ

สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย

กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารกำหนดให้ครูประมวลผลหรือสรุปข้อมูล สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนโดยใช้ข้อมูลจากงานวิจัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มี ค่าน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่ครูในการตรวจสอบความถูกต้องและความ น่าเชื่อถือของผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ

กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่ครูในการตรวจสอบความ ถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารกำหนดให้ครูประมวลผลหรือสรุปข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนโดย ใช้ข้อมูลจากงานวิจัย

สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู

กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำของตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีส่วนช่วยในการสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาภาวะผู้นำของครู

กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารสนับสนุนและให้โอกาสครูที่มีความสามารถได้ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำทีม/หน่วยงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 2 ข้อ คือ ผู้บริหารมีส่วนช่วยในการสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาภาวะผู้นำของครู และ ผู้บริหารส่งเสริมการจัดโครงการกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดการการเรียนรู้

กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 2 ข้อ คือ ผู้บริหารจัดกิจกรรมที่ผลักดันและจูงใจให้ครูสานสัมพันธ์และสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ และ ผู้บริหารมีส่วนร่วมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารเป็นผู้นำครูในการชักชวนและประสานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ในภาพรวมทั้งด้านสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน พบว่า กลุ่มผู้บริหารและครูผู้ให้ข้อมูลมีระดับการปฏิบัติของผู้บริหารระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อสมรรถนะด้านต่างๆ ของครูเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553) ที่ได้กำหนดลักษณะผู้บริหารต้นแบบว่ามีบทบาทในการบริหารและการจัดการศึกษาดังนี้ 1) การเป็นผู้นำทางวิชาการ 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) การเป็นผู้อำนวยความสะดวก ทั้ง

ทางด้านวิชาการ 4) การประสานความสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน
5) การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง 6) การสร้างแรงจูงใจ 7) การประเมินผล
8) การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา 9) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ
10) การส่งเสริมเทคโนโลยี เพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทั้งในและต่างประเทศ

2. ผลการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ในด้านสมรรถนะ หลัก

2.1 สมรรถนะหลัก สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับการปฏิบัติมากที่สุด และกลุ่มครูอยู่ในอยู่ในระดับการปฏิบัติมากที่สุดเช่นเดียวกัน ข้อค้นพบนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกันว่าผู้บริหารมีบทบาทในการที่จะให้ครูมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดลักษณะ ผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีบทบาทในการบริหารและการจัดการศึกษาคือการเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุน การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีการวางแผน นโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการเรียนของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ ให้คำปรึกษาแนะนำ และสร้าง พลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา และการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นการมีส่วนร่วมทั้งครูและบุคลากรภายในโรงเรียน บุคคลและหน่วยงานภายนอกโรงเรียน ทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน อาทิ ครู บุคลากร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่างๆ

2.2 สมรรถนะหลัก สมรรถนะที่ 2 การบริการที่ดี

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและกลุ่มครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทในระดับการปฏิบัติมากที่สุดตรงกัน ข้อค้นพบนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ทั้งทางด้านวิชาการ เช่น การจัดสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา เทคโนโลยีช่วยการเรียนการสอนและอุปกรณ์ส่งเสริม การเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนการให้บริการและจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เช่น แหล่งเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และส่งเสริมให้ครูได้ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานหรือบริการสังคมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ทำให้ครูได้รู้สึกมีความมั่นใจและภูมิใจในตนเอง ตลอดจนสามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับทฤษฎีของมาสโลว์ เกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ 5 ระดับ โดยในระดับที่ 3 กล่าวไว้ว่า มนุษย์ต้องการความรักและการยอมรับในสังคม (Belongingness and Live Needs) คือความต้องการความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ และต้องการยอมรับ ความเคารพนับถือ และไว้วางใจกัน และนอกจากนี้การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน การประสานความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนและผู้ปกครองนั้น ผู้บริหารควรมีการ

ส่งเสริมพร้อมกับส่งเสริมการพัฒนาครูในด้านอื่นๆ ดังที่ ปัญจมาพร พิพัฒน์วงศ์ (2540) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานสำคัญ การจัดการศึกษาในปัจจุบันประชาชนควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย เพื่อให้เป็นความต้องการของชุมชนมากที่สุด

2.3 สมรรถนะหลัก สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในด้านสมรรถนะการพัฒนาตนเองของครูอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ในขณะที่กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติมากที่สุดในการที่จะให้ครูพัฒนาตนเอง ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่าทั้งครูและผู้บริหารให้ความสำคัญต่อบทบาทของผู้บริหารในด้านการพัฒนาความสามารถของบุคลากรเป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาความสามารถของบุคลากร จะทำให้บุคลากรเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ความคิด และทัศนคติ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) กล่าวว่า การพัฒนาครูนั้นเพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะให้ก้าวหน้าทันวิทยาการใหม่ๆ จะต้องเป็นสิทธิและหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาครูให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.4 สมรรถนะหลัก สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในด้านสมรรถนะการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับปฏิบัติมาก ในขณะที่กลุ่มครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในด้านสมรรถนะการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กำหนดลักษณะผู้บริหารต้นแบบว่ามีบทบาทในการบริหารและการจัดการศึกษา บทบาทในเรื่องของการสร้างแรงจูงใจ โดยเป็นผู้มีทัศนคติในเชิงบวกกับผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่นในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่นและเข้าใจในความต้องการของฝ่ายต่าง ๆ ให้ความสำคัญในความพยายามของทีมและสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การแสดงความขอบคุณ การเผยแพร่ผลงานของทีมและการยกย่องให้รางวัล ให้คำปรึกษาแนะนำ และสร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อการทำงานเป็นทีม

2.5 สมรรถนะหลัก สมรรถนะที่ 5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในด้านสมรรถนะจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูตรงกันอยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กำหนดประเด็นสำคัญเพื่อที่จะยกฐานะครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ทั้งนี้ เพื่อหวังผลให้ครูได้รับการพัฒนาต่อยอดในทิศทางที่ควรจะเป็น มีความก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างเหมาะสม มีขวัญและกำลังใจในการดำรงอยู่ในวิชาชีพครูอย่างสง่างาม ซึ่งเมื่อครูมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมส่งผลให้ครูมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานทุ่มเทเวลาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูในด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ สถาบันผลิตครูควรจัดทำหลักสูตรที่เน้นการส่งเสริมให้ครูรักและตระหนักในสำคัญของอาชีพครู สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

(2552) เสนอให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความมุ่งมั่น และปลูกฝังความศรัทธาในอาชีพเพื่อสร้างความตระหนักในบทบาทของความเป็นครูมากยิ่งขึ้น

3. ผลการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ในด้านสมรรถนะประจำสายงาน

3.1 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 1 การจัดการเรียนรู้

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาสมรรถนะของครู สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่าบทบาทของผู้บริหารอยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภาสกร ภาคอต (2556) ที่ว่าผู้บริหารต้องมีพฤติกรรมที่แสดงถึงสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงสนับสนุนให้ครูต้องใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

3.2 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นตรงกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาสมรรถนะของครู สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียนว่าอยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด ทั้งนี้จากจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเพิ่มการจัดให้มีการเรียนการสอนเรื่อง “การคิด/การอ่านคิดวิเคราะห์” ให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้มีความสามารถด้านการคิด รวมถึงการพัฒนาผู้เรียนในด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การใช้ชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข สนับสนุนให้ครูได้สอดแทรกความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียน สนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ

3.3 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาสมรรถนะของครูในด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนอยู่ในระดับปฏิบัติดี ด้านครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาสมรรถนะของครูในด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนอยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑา วิญญูโสภิต (2547) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากการศึกษาพบว่าการจัดหลักสูตรการเรียนสอนเป็นงานสำคัญ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นงานสำคัญ

ดั่งที่ ฆนัท ธาตุทอง (2552) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมคาดหวังและเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหาร ผู้อำนวยการโรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน แผนการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และกิจกรรมต่างๆ ที่บูรณาการคุณธรรมจริยธรรมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับสภาการศึกษาคาทอลิก (2550) ที่ระบุถึงกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยต้องมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยสอดแทรกเนื้อหาสาระด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงเป็นบทบาทสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูดำเนินการ

3.4 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาสมรรถนะของครูในด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนตรงกันอยู่ในระดับปฏิบัติดีมาก ซึ่งสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2545) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรทราบถึงบทบาทของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่มีในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 30 ว่าให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรทราบถึงบทบาทของตนเองเกี่ยวกับการวิจัย คือ ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในงานวิจัย บทบาทนี้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติได้โดยการจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และมุมค้นคว้า รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ จัดระบบงานเพื่อรู้ปัญหาข้อบกพร่อง จุดเด่นจุดด้อยจนได้จุดที่ควรปรับปรุงและพัฒนาครูให้ทำวิจัย

3.5 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาสมรรถนะของครูในด้านภาวะผู้นำครูอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ซึ่งคุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับ การกำหนดสมรรถนะของครูในสำนักงานมาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านจิตวิทยาสำหรับครู สมรรถนะที่กำหนดคือ สามารถช่วยเหลือผู้เรียนและผู้ร่วมงานให้เรียนรู้และพัฒนาได้ตามศักยภาพของตน และสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมถึงสามารถส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียน จึงควรเป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการที่จะพัฒนาและส่งเสริมให้ครูมีภาวะผู้นำ และให้โอกาสครูที่มีความสามารถได้ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำทีม/หน่วยงาน รวมถึงส่งเสริมการจัดโครงการกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

3.6 สมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 6 การสร้างความร่วมมือ กับชุมชนเพื่อการเรียนรู้

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาสมรรถนะของครูในด้านการสร้างความร่วมมือ กับชุมชนเพื่อการเรียนรู้ ตรงกันอยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ในระดับมาก การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้ปกครอง วัด และโรงเรียนเป็นการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีต่อกัน ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองสามารถนำผลการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาสมรรถนะของครูในสังกัด นำไปพัฒนาเป็นแนวทางในการปรับปรุงบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะของครูให้สอดคล้องกับความต้องการของครูมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านภาวะผู้นำครู พัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนโดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการพัฒนา หรือได้ให้ครูได้แสดงศักยภาพมากขึ้น

2 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนจัดกิจกรรมและโครงการพัฒนาผู้บริหารและครู โดยเฉพาะในด้านการส่งเสริมการทำวิจัย เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาสมรรถนะของครูในด้านสมรรถนะประจำสายงาน ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงควรจัดให้มีการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูครูมีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรคและโอกาสในการปฏิบัติงานด้านต่างๆของครู เพื่อเป็นประเด็น/ข้อมูลในการทำวิจัย หรือผลักดันให้ครูจัดทำแผนการวิจัย และดำเนินกระบวนการวิจัย อย่างเป็นระบบตามแผนดำเนินการวิจัยที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัย พบว่าบทบาทของผู้บริหารในการการพัฒนาสมรรถนะของครูเป็นเพียงรูปแบบแบบสอบถามเท่านั้น ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมทั้งเชิงกว้างและเชิงลึก ในเรื่องบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของครู บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมครูในการพัฒนาตนเอง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมครูในการทำงานเป็นทีม เป็นต้น โดยอาจเปลี่ยนบริบทของการศึกษา อาจเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษา และควรมีการสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ฉันท ชาติทอง. (2552). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ปัจฉิมพร พิพัฒน์วงศ์. (2540). *ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรมสามัญศึกษาตามเกณฑ์การสร้างคุณภาพชีวิตการทำงาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาสกร ภาค้อต (2556). การศึกษาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหาร สถานศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 9(1), 1530-1540.
- มณฑา วิญญูโสภิต. (2547). *การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับ ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร โครงการโรงเรียน มาตรฐานสากล ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). *การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต). สาขาพัฒนาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา. (2550). *ชุดพัฒนาการเรียนรู้สำหรับพัฒนา สมรรถนะครู ผู้บริหารสถานศึกษา*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.
- สภาการศึกษาคาทอลิก. (2550). *ถ้อยแถลงของสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2549). *แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การ ปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง)*. สืบค้นจาก <http://hrd.obec.go.th>.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). *มาตรฐานประกอบวิชาชีพ*. สืบค้นจาก <http://www.ksp.or.th>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (อึดสำเนา).

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2545). *การเรียนร่วม: แนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษา*.
กรุงเทพมหานคร: ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ.

ภาษาอังกฤษ

Eleonora Villegas-Resmers, (2003). *Teacher professional development: An international review of the literature*. UNESCO: International Institute for Educational Planning.

Grangeat, M., & Gray, P. (2007). Factors influencing teachers' professional competence development. *Journal of Vocational Education and Training*, 59(4), 485-501.